

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Гончарук С.М.

Львівська державна фінансова академія

Одним із найважливіших завдань сучасного економічного розвитку є створення чіткої і ефективної системи контролю в Україні. Фінансове становище багатьох суб'єктів господарювання залишається нестабільним і навіть збитковим внаслідок недосконалої організації бізнесу, а також відсутності адекватної системи контролю. Серед напрямків вирішення цих проблем – розширення аудиторських послуг, які надають незалежні аудиторські фірми.

Вагомий вклад у дослідження аудиторської діяльності внесли такі відомі вчені, як Усач Б. Ф., Рудницький В. С., Білуха М. Т., Петрик О.А. та інші.

Наявність невирішених проблемних питань щодо теоретико-методологічних засад функціонування аудиторського контролю, зумовлює актуальність дослідження.

За останні роки ринок аудиторських послуг в Україні суттєво розширився та диференціювався за напрямами діяльності та інтересами замовників – клієнтів. Рішенням Аудиторської палати України від 22 грудня 2011 р. № 244 14, відповідно до стандартів аудиту, визначено перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми).

Дане рішення суттєво урізноманітнило професійні послуги аудиторів, що певною мірою відкриває нові можливості як перед самими аудиторами та аудиторськими фірмами, так і перед замовниками їх послуг. Аудитори отримали можливість легально здійснювати оцінку, вести бухгалтерський облік для третіх осіб, здійснювати ініціативний аудит, оглядати і складати фінансову звітність, проводити обов'язковий аудит, представляти інтереси третіх осіб у суді, консультувати замовника з багатьох питань та оцінювати різноманітні аспекти його діяльності, проводити професійні тренінги тощо.

Згідно із Законом України «Про аудиторську діяльність» Аудиторська палата України щороку отримує від аудиторських фірм та аудиторів, включених до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів, звіти про виконані ними роботи, здійснює їх аналіз та подає до Кабінету Міністрів України узагальнену інформацію про стан аудиторської діяльності в Україні.

В таблиці 1. наведені дані про обсяг аудиторських послуг та

кількість замовлень на одного суб'єкта аудиторської , які надані суб'єктами аудиторської діяльності за 2006-2012 рр.

Таблиця 1

Загальний обсяг аудиторських послуг наданих суб'єктами аудиторської діяльності за 2006-2012 рр.[1]

Рік	Обсяг наданих послуг, тис грн.	Кількість замовлень на одного суб'єкта аудиторської діяльності
2006	630872,0	2299
2007	866517,5	2392
2008	1116745,7	2368
2009	1280188,8	2303
2010	1213098,3	2252
2011	1258307,0	1858
2012	1265779,6	1672

Дані таблиці свідчать не тільки про збільшення обсягів аудиторських послуг, але і – про скорочення кількості замовлень на одного суб'єкта аудиторської діяльності, що є негативним явищем.

Відзначимо, що у 2011 році значний вплив на розвиток професії аудитора в Україні мало внесення змін до податкового законодавства . Так, у зв'язку із прийняттям Податкового кодексу України значна кількість аудиторів-підприємців призупинили свою діяльність, оскільки згідно з підпунктом 291.5.2 п.291.5 ст. 291 Податкового кодексу України платниками єдиного податку не можуть бути фізичні особи-підприємці, які здійснюють діяльність у сфері аудиту.

Аналіз особливостей практики обов'язкового аудиту фінансової звітності в Україні свідчить про переважно формальне ставлення аудиторів до цього виду аудиту. Такий підхід різко знижує якість звітної інформації, а також ще більше спонукає керівництво підприємств, яке заручається позитивними висновками аудиторів, до подальшого викривлення показників фінансової звітності.

Критерієм якості при проведенні аудиту вважається, насамперед, виконання аудиторами вимог Міжнародних стандартів контролю якості аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, а також Кодексу професійної етики. Суворе дотримання вимог нормативних документів з аудиту пов'язане зі збільшенням трудовитрат аудиторів, необхідністю збору додаткової інформації, документуванням процесу перевірки, здійсненням аналітичних розрахунків. Такі витрати неохоче відшкодовуються замовниками.

Крім проблеми якості є проблема їх автоматизації, недостовірності інформації, наведеної у аудиторських звітах, що негативно впливає як на діяльність підприємств, так і на економічне становище держави загалом. Негативним явищем є спроби з боку законодавців скасувати або значно знизити аудиторську діяльність, обов'язковість аудиту, усунути від аудиту приватних підприємців та малі приватні фірми тощо.

Проблемним питанням залишається контроль якості аудиту та аудиторських послуг, особливо тих, що надаються фізичними особами-підприємцями, які становлять 50% від загалу суб'єктів аудиторської діяльності. Через низький рівень обороту таким підприємцям важко підтримувати належний рівень якості аудиторських послуг, порівняно з "реальним сектором" через високі затрати на розробку та впровадження внутрішньофірмових стандартів. Це питання частково вирішене заборонаю у Податковому кодексі України надавати послуги з аудиту фізичним особам – суб'єктам підприємницької діяльності, які є платниками єдиного податку.

До основних проблем аудиту фінансової звітності також можна віднести нестабільність нормативної бази проведення аудиту форм фінансової звітності та формальний підхід до проведення такого аудиту через брак інформації.

Більшій увазі потребує система впровадження інформаційних систем для потреб внутрішньогосподарського контролю. Особливості контролю в умовах автоматизованого опрацювання інформації досліджені мало або висвітлені лише у загальних аспектах, відбувається відставання новітніх технологій опрацювання економічної інформації від процесів контролю на підприємствах.

З метою вдосконалення аудиторської діяльності в Україні необхідно: - затвердження стандартів аудиту, адаптованих до економічної ситуації України; - підвищення якості аудиторських послуг шляхом провадження регулярних програм навчання, підготовки та перепідготовки аудиторів; - забезпечення незалежності аудиторів у процесі здійснення аудиторської діяльності та у разі необхідності застосування до них штрафів та грошових стягнень; - удосконалення системи сертифікації аудиторів; - створення умов для виконання етичних принципів аудиторів.

1. Зведені статистичні дані звітів аудиторських фірм і аудиторів України за 2008-2012 р.р. // Аудитор України. – 2013. – №6. – С.4–9.